

Harjavallan kaupunki
kaavoitus@harjavalta.fi

Viite Lausuntopyyntö 20.6.2024

Aihe Harjavalta, Kotosuon aurinkovoima-alueen asemakaava, luonnos

Satakunnan Museolta on pyydetty lausuntoa koskien Harjavallan Kotosuon alueen aurinkovoima-alueen asemakaavaluonnosta.

Kaavaselostuksen mukaan kaavaprosessissa on tarkoitus laatia alueelle asemakaava, jossa osoitetaan aurinkovoimalaa varten maa- ja metsätalousalue / energiahuollon alue, joka on varattu aurinkoenergian tuotantoon (M/EN), maa- ja metsätalousalue (M), maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) sekä aurinkoenergian tuotantoalueen ja asemakaavoitetun Pirkkalan asuinalueen väliselle alueelle suojaviheralue (EV).

Kaava-alue sijaitsee Harjavallassa, Kokemäenjoen pohjoispuolella, noin 3 kilometriä Harjavallan keskustasta. Rakentamaton 141,4 hehtaarin alue rajautuu koillisessa, kaakossa ja luoteessa asemakaavoittamattomiin metsä- ja suoalueisiin. Lounaassa alue rajautuu Pirkkalan asemakaavoitettuun asuinalueeseen, joka koostuu pääasiallisesti pientaloista. Kyseinen asemakaavoitettu alue on merkitty asemakaavassa omakotirakennusten korttelialueeksi, erillispientalojen korttelialueeksi, puistoalueeksi ja katualueeksi. Kaava-alueeseen rajautuvat asemakaavoitetut tontit ovat osittain rakentamattomia.

Kaava-alueelle ei sijoitu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä tai maisema-alueita. Suunnittelualueen läheisyyteen lähimmillään noin 500 metrin etäisyydelle sijoittuu kuitenkin valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue (VAMA2021) *Kokemäenjoen kulttuurimaisemat* sekä tätä hieman lähemmäksi maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö *Kokemäenjoen kulttuurimaisema välillä Lammainen-Pirilä-Pirkkala-Torttila* (Satakunnan rakennusperintö 2005). Parhaillaan on käynnissä Satakunnan maakuntakaavan uusiminen ja tätä varten toteutettiin vuonna 2023 Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointi (Niina Uusi-Seppä/Ramboll). Päivitysinventoinnissa Kokemäen kulttuurimaisemaa välillä Lammainen-Pirilä-Pirkkala-Torttila ei huomioitu maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi,

vaan osoitettiin useampana pienempänä kokonaisuutena, joista lähimmät *Kangasniemen ja Tolvin tilat* sekä *Harjavallan voimalaitos ja Lammaistenlahti* sijoittuvat reilun kilometrin etäisyydelle suunnittelualueesta. Alueen läheisyydessä Pohjoisrannantien, Ollilankadun ja Pirkkalan mäkitien varrella sijaitsee paikallisesti merkittäviä yksittäiskohteita.

Kaava-alueella on voimassa Kokemäenjoen pohjoispuolisen taajama-alueen osayleiskaava (1997). Osayleiskaavassa osa kaava-alueesta on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta (MU-3), osa kaava-alueesta on osoitettu maa- ja metsätalousalueeksi (MT) ja lähivirkistysalueeksi (VL). Alueen läpi on osoitettu ohjeellisia ulkoilureittejä ja voimajohtolinja. Alueelle on lisäksi osittain osoitettu kaatopaikan suoja-alue, jolle ei saa rakentaa asuinrakennuksia.

Suunnittelualueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Satakunnan Museon edustajat ovat osallistuneet hanketta ja kaavaluonnosta koskevaan työpalaveriin 16.8.2024.

Satakunnan Museon kannanotto

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Hankkeen vaikutusten arvioinnin helpottamiseksi kaavaselostukseen tulee lisätä lähtötietojen osalta hankkeen vaikutusalueella olevat valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt kuvauksineen sekä paikkatiedot paikallisesti merkittävistä kohteista. Kaavaselostuksessa on hyvä huomioida myös uutta maakuntakaavaa varten toteutettu maakunnallinen päivitys- ja täydennysinventointi. Satakunnan rakennusperintö 2023 aineisto aluerajauksineen ja kuvauksineen sekä ympäristön paikallisesti merkittävät kohteet ovat tarkastettavissa Satakunnan Museon ylläpitämästä y-pakki-sovelluksesta osoitteesta www.y-pakki.fi.

Museo pitää hyvänä, että asutuksen ja suunnittelualueen väliin on jätetty suojaviheralue. Kuten työpalaverin yhteydessä nousi esille, maisemavaikutusten minimoimiseksi on suojaviheralueisiin liittyvään kaavamääräykseen hyvä tehdä lisäys puuston säilyttämisestä. Paneelikenttä edellyttää paikoin avohakkuita, joilla saattaa olla vaikutusta kaukonäkymässä esimerkiksi metsän silhuetissa. Koska kyseessä on asemakaava, tulisi aurinkopaneeleille lisätä rakennusalat.

Suojaviheralueen kaavamääräyksen täydentämisen jälkeen hankkeen maisemalliset vaikutukset tulevat jäämään hyvin todennäköisesti vähäisiksi, mutta vaikutuksia em. kulttuuriympäristöihin, yksittäiskohteisiin sekä asutukseen nähden on hyvä täydentää kaavaselostukseen.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueella toteutettiin kesällä 2023 arkeologinen selvitys (Vasko, T. 2023: Harjavallan Kotosuon aurinkovoimapuiston arkeologinen inventointi 2023. Ahlman Group Oy). Alueelta ei aikaisemmin tunnettu muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäänöksiä, eikä niitä inventoinnissakaan löydetty. Suunnittelun edetessä hankealue on kuitenkin muuttunut: kaava-alue on laajentunut sekä koilliseen että lounaaseen verrattuna alustavaan rajaukseen, jonka perusteella selvitys on tehty. Vastaavasti idässä joitain alueita on jäänyt lopullisen rajauksen ulkopuolelle.

Satakunnan Museo toteaa, että arkeologista selvitystä on syytä täydentää ja päivittää se ulottumaan koko kaava-alueelle tai ainakin kaikille rakennettaville alueille. Kesän 2023 selvityksessä maastotöiden ulkopuolelle ovat raportissa esitettyjen kulkujälkien perusteella jääneet topografisesti kiinnostavat suon ympäröivät moreeniselänteet kaava-alueen keskiosassa. Myös nämä tulee tarkastaa.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Olli Joukio

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Päivi Valkama
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä